

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **D. O., spol. s r. o., so sídlom O.**, IČO: X., zast. JUDr. M. O., advokátom, X., proti žalovanému **K., a. s., so sídlom X.**, IČO: X., zast. JUDr. J. O., advokátkou, X., **o zaplatenie 32 058,14 € (965 783,50 Sk) s príslušenstvom**, na dovolanie žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 19. septembra 2008 č. k. 8Cob/121/2008-47, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného **o d m i e t a**.
Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd v Prievidzi uznesením zo dňa 21. 08.2008 č. k. 14Cb/201/2008-30 konanie zastavil a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Uviedol, že v prejednávanej veci, ako to súd zistil z rozsudkov Okresného súdu v Prievidzi a Krajského súdu v Trenčíne, o úrokoch z omeškania bolo právoplatne rozhodnuté. Rozsudok Okresného súdu v Prievidzi č. k. 14Cb/207/2006 z 10. 09. 2007 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 8Cob/122/2007 z 09. 01. 2008 nadobudol právoplatnosť 17. 03. 2008. V tomto konaní ide o prekážku veci rozsúdenej, pretože je daná totožnosť účastníkov, aj predmetu konania (súd o úrokoch z omeškania už rozhodol), teda žalobca sa v tomto konaní domáha toho istého, čo v predchádzajúcom konaní na Okresnom súde v Prievidzi a rozhodnutie tohto súdu tvorí prekážku veci rozsúdenej. Vzhľadom na predmet konania (úroky z omeškania), ktoré si žalobca už raz uplatnil v konaní 14Cb/207/2006, nie je podstatné to, či v pôvodnom konaní žalobca žiadal priznať úroky z omeškania menšie, než na aké mal nárok, pretože podstatné je to, či je daná totožnosť predmetu konania a v tomto prípade je daná totožnosť predmetu konania. Keďže prekážka veci rozsúdenej je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania, súd konanie zastavil podľa § 104 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací na odvolanie žalobcu uznesením zo dňa 19. 09. 2008 č. k. 8Cob/121/2008-47 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že z obsahu spisu v predmetnej veci, ako aj z obsahu pripojeného zberného spisu Krajského súdu v Trenčíne č. k. 8Cob/122/2007 vyplýva, že v konaní vedenom na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 14Cb/207/2006 bola rozsudkom zo dňa 10. 09. 2007 č. k. 14Cb/207/2006 žalobcovi proti žalovanému prisúdená istina 3 758 113,40 Sk spolu s uplatneným 4%-ným úrokom z omeškania ročne od 13. 09. 2005 do zaplatenia titulom nezaplatenej ceny navyše prác na stavbe „kúpeľný apartmánový dom Tribeč v Bojniciach“, vyúčtovanej faktúrou č. 05027/2005, splatnou dňa 02. 09. 2005. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací na odvolanie žalovaného potvrdil uvedené rozhodnutie rozsudkom č. k. 8Cob/122/2007-124 zo dňa 09. 01. 2008 v spojení s opravným uznesením č. k. 8Cob/122/2007-130 zo dňa 15. 02. 2008. Rozsudok Okresného súdu v Prievidzi č. k. 14Cb/207/2006-83 zo dňa 10. 09. 2007 tak nadobudol právoplatnosť dňa 17. 03. 2008. Prvostupňový súd vychádzal z toho, že žalobca sa v tomto konaní domáha zaplatenia úroku z omeškania, a pretože o tomto druhu nároku už bolo rozhodnuté v inom konaní, bráni ďalšiemu konaniu o ňom prekážka veci rozhodnutej, a to bez ohľadu na skutočnosť, že v pôvodnom konaní si žalobca uplatnil (a tak mu boli aj prisúdené) úroky z omeškania menšie, než na aké mal podľa zákona nárok. Odvolací súd poukázal na ust. § 369 ods. 1 Obch. zák., z ktorého podľa odvolacieho súdu vyplýva, že povinnosť dlžníka platiť úroky z omeškania vzniká pri omeškaní so splnením peňažného záväzku priamo zo zákona (ex lege) bez ohľadu na to, čo spôsobilo meškanie – ide teda o objektívnu zodpovednosť. Úrok z omeškania plní jednak kompenzačnú funkciu, a to v rozsahu kompenzujúcom ujmu, vzniknutú veriteľovi v dôsledku, že nedostal včas peňažné plnenie a zároveň je sankčným postihom. Výška úrokov z omeškania sa spravuje predovšetkým dohodou strán, a ak nie je dohodnutá, nastupuje výška úrokov ustanovená zákonom – citovaným ustanovením § 369 ods. 1 Obch. zák. Uvedená hmotno-právna úprava teda vymedzuje aj rozsah, v akom vzniká povinnosť dlžníka platiť úrok z omeškania. Z uvedeného ustanovenia, a ani z iných ustanovení Obch. zák. alebo iných právnych predpisov nemožno vyvodiť, že prípadným uplatnením a prisúdením len časti tohto zákonného nároku v súdnom konaní zaniká nárok na jeho zvyšok, alebo že rozhodnutie čo i len o časti tohto nároku v rozsahu uplatnenom žalobcom zakladá prekážku veci rozsúdenej. Predmet konania je totiž vymedzený nielen označením titulu nároku (napr. nárok na kúpnu cenu, cenu za dielo, úrok z omeškania), ale aj jeho výškou. Pokiaľ právna úprava v ust. § 159 ods. 3 O. s. p. prekážku veci rozsúdenej

podmieňuje totožnosťou účastníkov a totožnosťou predmetu konania, podľa názoru odvolacieho súdu pojem totožnosť predmetu konania je treba vykladať tak, že musí ísť aj o zhodu, resp. o totožnosť rozsahu, v akom sa už o predmete konania rozhodlo. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že v preskúmvanej veci jej prejednaníu nebráni prekážka veci rozsúdenej, lebo nárok na zákonné úroky z omeškania, uplatnené v tomto konaní vo výške 14 % ročne zo sumy 3 758 113,40 Sk za obdobie od 03. 09. 2005 do 12. 09. 2005, nebol predmetom právoplatne skončeného konania vedeného na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 14Cb/207/2006 vôbec a jeho nárok na zákonné úroky z omeškania za obdobie od 13. 09. 2005 do zaplataenia, teda do 24. 03. 2008, boli predmetom predchádzajúceho právoplatne skončeného konania len v rozsahu tam uplatnenom, a to vo výške 4% ročne. Odvolací súd tiež konštatoval, že je výlučne na vôli žalobcu disponujúceho žalobou, v akom rozsahu si uplatní svoje práva podaním žaloby na súd. Zo žiadneho procesného, ani hmotno-právneho predpisu pritom nemožno vyvodit', že uplatnením len časti práva, resp. nároku, stráca žalobca možnosť uplatniť si v ďalšom súdnom konaní jeho zvyšok. Otázka vedenia ďalšieho konania môže mať prípadne vplyv na náhradu trov konania z hľadiska účelnosti ich vynaloženia. Pretože konaniu nebráni prekážka veci rozsúdenej, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

S rozsudkom odvolacieho súdu sa neuspokojil žalovaný, ktorý dovolanie podal z dôvodu podľa § 237 písm. d/ O. s. p., že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo. Žalovaný zastáva názor, že súd prvého stupňa správne vec posúdil, keď vyslovil právny názor, že oba súdy riešili v konaní vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 14Cb/207/2006 aj príslušenstvo k pohľadávke vo výške 3 758 113,40 Sk tak, ako to žiadal žalobca a príslušenstvo pohľadávky mu v celom rozsahu priznali. Žalobca však žiadal opätovne o príslušenstve pohľadávky – úroku z omeškania – rozhodnúť z istiny 3 758 113,40 Sk. V tomto konaní ide o prekážku veci rozsúdenej, lebo je tu daná totožnosť účastníkov konania aj totožnosť predmetu konania, ktorým sú opätovne úroky z omeškania. Žalovaný sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že pre posúdenie podmienok konania je podstatné to, že žalobca znovu žaluje úrok z omeškania a nie to, že pôvodne žaloval menší úrok, než na aký mal nárok. Právnomu názoru súdu korešponduje aj zabezpečenie právnej istoty účastníkov občianskoprávných vzťahov. Žalovaný uviedol, že v zmysle § 159 ods. 3 O. s. p. ide o rovnakú vec (tú istú) vec vtedy, ak ide v novom konaní o ten istý nárok alebo stav, o ktorom

už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka toho istého predmetu konania a tých istých účastníkov. Totožnosť predmetu konania je daná vtedy, keď ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, na základe ktorých bol uplatnený, t.j. o nárok založený na rovnakom právnom dôvode a vyplývajúci z rovnakých skutkových okolností, v ktorom smere poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.2 Cdo 105/2003). Uviedol, že charakteristickou črtou úrokov z omeškania je ich akcesorická povaha. Občiansky zákonník v ust. § 121 ods. 3 považuje úroky z omeškania popri bežných úrokoch, poplatku z omeškania a nákladoch spojených s uplatnením pohľadávky za príslušenstvo pohľadávky. Obchodný zákonník síce hovorí o príslušenstve pohľadávky (§ 330 ods. 1 Obch. zák. in fide), ale tento pojem nevymedzuje. Ustanovenie Obchodného zákonníka o úrokoch z omeškania má dispozitívnu povahu. Znamená to, že podnikatelia si môžu v rámci svojich zmluvných vzťahov vylúčiť povinnosť dlžníka platiť úroky z omeškania. Novela Obchodného zákonníka zákonom ustanovila najvyššiu prijateľnú výšku úroku z omeškania v rozsahu základnej úrokovej sadzby Národnej banky Slovenska uplatňovanej pred prvým kalendárnym dňom kalendárneho polroka, v ktorom došlo k omeškaniu, zvýšenej o 10%. Ako prípad opätovného prejednanie úroku z omeškania, ktorý riešil Najvyšší súd Slovenskej republiky, poukázal na rozhodnutie sp. zn.1 Cdo 58/98 z 27. 10. 1998, podľa ktorého „veriteľ peňažnej pohľadávky môže od dlžníka, ktorý je v omeškani s plnením peňažného dlhu, uplatňovať úroky z omeškania aj v menšom rozsahu, než ustanovuje právny predpis“. Má za to, že Okresný súd Prievidza v konaní sp. zn. 14Cb/207/2006 vyčerpal celý predmet konania, keď rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 3 758 113,40 Sk istiny so 4% úrokom z omeškania ročne od 13. 09. 2005 do zaplataenia. Rozhodol teda o celej prejednávanej veci a jej opätovnému prejednaniu bráni prekážka právoplatnej rozhodnutej veci. Žalovaný tiež uviedol, že úroky z omeškania ako príslušenstvo pohľadávky (§ 121 ods. 3 Obč. zák.) sú hmotnoprávnym nárokom, na ktorý sa rovnako ako na pohľadávku, ku ktorej sa viaže, vzťahuje zásada vyjadrená v ust. § 153 ods. 2 O. s. p., v zmysle ktorej je súd viazaný návrhom a okrem prípadov v tomto zákonnom ustanovení uvedenom, nesmie prisúdiť viac alebo niečo iné. Žalovaný má za to, že so zreteľom na uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Pretože zrušením uznesenia súdu prvého stupňa odvolacím súdom, tento nedodrжал procesný princíp rovnosti účastníkov v občianskom súdnom konaní, ktorý sa odvíja od ústavného princípu rovnosti, navrhuje napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť.

Žalobca vo svojom stanovisku k dovolaniu má za to, že dovolanie žalovaného nie je prípustné, pretože jeho prípustnosť nie je daná v zmysle § 239 ods. 1 O. s. p. a tiež prekážkou rozsúdenej veci v zmysle § 237 písm. d/ O. s. p. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu považuje však tiež za vecne správne, ktoré spočíva na správnej právnej kvalifikácii a netrpí žiadnymi vadami. Uviedol, že v konaní, vedenom Okresným súdom v Prievidzi pod sp. zn. 14Cb 207/2006, v petite žiadal úroky z omeškania v zreteľne menšom rozsahu, než mu ako veriteľovi podľa zákona prislúchalo. V uvedenom konaní tiež neuplatnil úroky z omeškania za obdobie od 03. 09. 2005 do 12. 09. 2005 (vrátane). V zmysle § 369 ods. 1 Obch. zák. má žalobca hmotnoprávny nárok na zákonné úroky z omeškania vo výške 14% ročne, pričom v petite žaloby 14Cb 207/2006 si uplatnil úroky z omeškania iba vo výške 4% ročne, navyše až od 13. 09. 2005 a nie už od 03. 09. 2005, ktorý deň bol prvým dňom omeškania žalovaného. V konaní vedenom pred Okresným súdom v Prievidzi pod sp. zn. 14 Cb 207/2006 tak požadoval v petite menej, než mu podľa zákona prislúchalo, t. j. v menšom rozsahu a súčasne nie za všetky dni omeškania žalovaného. K tvrdenej prekážke rozsúdenej veci poukázal na to, že súd je v každom sporovom konaní viazaný návrhom, uplatneným petitom žaloby, pričom právoplatné rozhodnutie tvorí prekážku rei judicatae iba vtedy, ak v novom konaní ide o to isté, o čo išlo v predchádzajúcom rozhodnutí. Prekážku rozsúdenej veci tvorí právoplatné rozhodnutie súdu vždy len v takom rozsahu, v akom sa o predmete konania rozhodlo. Ak rozhodne súd len o časti uplatňovaného nároku, nadobúda iba táto časť právoplatnosť. Zvyšok (neuplatneného) nároku môže účastník uplatňovať a nehrozí mu nebezpečenstvo, že ďalšie konanie bude zastavené. Skutočnosti zodpovedá, že obe konania 14Cb 207/2006 a 14Cb 201/2008 sú založené na rovnakých skutkových okolnostiach, avšak v každom konaní bola uplatnená iná časť príslušenstva – úrokov z omeškania, ktoré sa stali samostatnými predmetmi konania (hmotnoprávnymi nárokmi na peňažné plnenie). V predmetnom konaní žalobca neuplatňuje preto tú časť zákonných úrokov, o ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté, čo zreteľne vyplýva z opisu skutkového základu žaloby, ako aj petitu žaloby. Nakoľko žalobca v každom konaní požaduje zaplatenie inej časti nároku titulom zákonných úrokov z omeškania a navyše za iné dni omeškania, nejde o prekážku rozsúdenej veci. Nesporným je, že úroky z omeškania sú zákonným peňažným nárokom veriteľa voči dlžníkovi, ktorý je v omeškaní. Jediný rozdiel oproti istine je iba ten, že do dňa zaplatenia nie je možné vyčíslieť celkovú výšku úrokov z omeškania (nakoľko neustále narastajú). Z tohto dôvodu je v petite súčasnej žaloby zvyšná časť nároku titulom nezaplatených úrokov z omeškania už vyčíslená v peňažnej sume. Tento peňažný nárok

titulom úrokov z omeškania je však možné (takisto ako istinu) uplatniť na súde po častiach. Možnosť uplatnenia úrokov z omeškania v súdnom konaní po jednotlivých častiach nevyklučuje žiaden procesný ani hmotnoprávny predpis slovenského právneho poriadku a ani žiaden judikát, nakoľko ide o deliteľné plnenie. Z uvedených dôvodov navrhuje dovolanie žalovaného zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v zmysle § 10a O. s. p. po zistení, že žalovaný podal dovolanie včas, toto prejednal podľa § 242 ods. 1 a § 243a ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že z hľadiska jeho prípustnosti neboli splnené zákonné podmienky.

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Ak odvolací súd rozhodne uznesením, je proti jeho rozhodnutiu prípustné dovolanie v prípadoch upravených ust. § 239 ods. 1 a 2 O. s. p., z ktorých ustanovení prípustnosť dovolania v predmetnej veci nemožno vyvodiť.

Z dôvodov uvedených v § 237 O. s. p. je možné dovolaním napadnúť všetky rozhodnutia odvolacieho súdu bez ohľadu na formu rozhodnutia, na jeho obsah alebo na povahu predmetu konania. Spôsobilým predmetom dovolania je podľa tohto ustanovenia rozhodnutie, vydané odvolacím súdom v odvolacom konaní. K tomu, či rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z väd uvedených v ust. § 237 O. s. p., prihliada dovolací súd nielen na podnet dovolateľa, ale i z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 O. s. p.). V prípade, že dovolací súd zistil, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z týchto väd, zruší rozhodnutie odvolacieho súdu, i keď dovolateľ toto pochybenie nenamietal. Dovolací súd postupuje rovnako i v prípade, že dovolanie nie je v zmysle § 238 a § 239 O. s. p. prípustné.

Žalovaný podal dovolanie z dôvodu podľa § 237 písm. d/ O. s. p., teda že v tej istej veci sa už právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie.

Prekážka právoplatne rozhodnutej veci – rei iudicatae, ktorá vyplýva z ust. § 159 ods. 3 O. s. p., patrí medzi neodstrániteľné podmienky konania v zmysle § 103 O. s. p. a bráni tomu, aby vec, o ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté, bola opäť prejednaná.

Rovnakou vecou je uplatnenie toho istého nároku alebo stavu, o ktorom bolo už právoplatne rozhodnuté, pokiaľ je súčasne daná totožnosť osôb a totožnosť predmetu konania.

Totožnosť predmetu konania je daná vtedy, ak ten istý nárok alebo stav, vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, ktorými bol už uplatnený (z rovnakého stavu). Právoplatné rozhodnutie súdu tvorí prekážku rozsúdenej veci však iba v takom rozsahu, o ktorom bolo súdom už právoplatne rozhodnuté.

Napadnutým uznesením odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým konanie o nároku žalobcu pre prekážku rei iudicatae zastavil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, pretože totožnosť predmetu konania s konaním vedeným na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 14Cb/207/2006 daná nie je, nakoľko nie je zhoda v rozsahu, v akom sa už o predmete konania rozhodlo.

Predmetné uznesenie odvolacieho súdu nezakladá dovolateľom tvrdenú vadu, pre ktorú by bola daná prípustnosť dovolania a je vecne správne.

Z obsahu spisu je totiž zrejmé, že žalobným návrhom žalobca požaduje úrok z omeškania do zákonomn prípustnej výšky, v rozsahu (v rozdiely 10% ročne) a v časti 14% tiež za obdobie (od 03. 09. 2005 do 12. 09. 2005), o ktorom v inom konaní, vedenom na Okresnom súde v Prievidzi, nebolo právoplatne rozhodnuté.

Odvolací súd totiž správne uzavrel, že v sporovom konaní žalobca disponuje s návrhom a pokiaľ svoje právo uplatní len čiastočne, konštatovaním tejto skutočnosti v odôvodnení rozhodnutia súdu nemožno vyvodit' záver o tom, že súd rozhodol i o časti práva petitom neuplatnenej, ktorým súd je viazaný a ktorý premieta do výroku svojho rozhodnutia, zakladajúceho jeho záväznosť.

Pretože prípustnosť dovolania na základe dovolateľom tvrdenej vady nie je daná a dovolací súd nezistil ani iné pochybenie, ktoré by zakladalo prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p., dovolanie žalovaného pre jeho neprípustnosť podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s ust. § 243b ods. 5 O. s. p. preto odmietol.

O trovách dovolacieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že žalobcovi ich náhradu nepriznal, nakoľko si ich náhradu neuplatnil (§ 151 ods. 4 O. s. p.).

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 21. apríla 2010

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová